

Összegabalyodott idősíkok

A *Hurok* című filmről

Volt egy haverom, akinek egy időben az volt a passziója, hogy egyesével kivette a városi könyvtárból az összes Agatha Christie-krimiket, és miután elolvasta, úgy vitte vissza ezeket, hogy az 54. oldalon felszamárfülezte a lapokat, és kívülről ráírta a kis háromszögekre, hogy TITOK. A krimikre kiéhezett olvasók persze nem tudták megállni, hogy fel ne hajtsák a kis számárfüleket, ahol legnagyobb megdöbbenésükre a csak az utolsó oldalakra szánt megoldás, azaz a gyilkos kiléte volt olvasható. Egész pontosan így: A gyilkos pedig (... és itt egy név szerepelt). A *Hurok* esetében egy ilyes trükkre, vagy valamire való spoilerezésre igazándiból esélyünk sincs, nem lehet a történetet ilyen könnyedén lebuktatni.

Az első gondolata a moziból kitóduló közönség egy részének nyilvánvalóan abban a szokványos kérdésben fogalmazódik meg, mint mikor egy olyan műtárggyal kénytelen a múzeumban szembesülni, ami az égvilágon semmilyen hatással nincsen rá. Mit akar a művész kifejezni? – dörmögi maga elé a kérdést vagy teszi azt fel félhangosan, hátha valaki megadja rá a választ. Sajnos azt kell mondanom, hogy vagy az van, hogy Madarász Isti is nagyot harapott az öncélúság bűnének almájából, vagy az, hogy talán ő maga, a rendező tudná leleplezni a film elkészítésének sajátos motivációját.

Félreértés ne essék, nem szívesen tanácsolnám el a moziba járó közönséget a film megtekintésétől, azzal a daccal, hogy a film rossz. Mert technikai megoldásait, az idővel és térrel való játszadozását, vagy akár a színészek játékát igenis érhetik dicsérő szavak. Sőt a közönség másik része nyilván azzal lesz elfoglalva hazafelé menet, de még másnap a monitor előtt görnyedve is, hogy összerakja a mozaikdarabkákat, és végre következetes, lineáris (idő)rendbe helyezze a történetet. Tapasztalatom szerint elég sokan odáig vannak az efféle történetekért, gondolok itt a *Memento* sikerére, vagy a *lé*

meg a Lola méltatására példának okáért. De felhorkant a néző akkor is, mikor a *Mátrix* fekete macskája másodjára lopkodott az egér után a háttérben, mint ahogy az *Idétlen idő-kig* meg kifejezetten a humor forrása-ként használta az idő megbabrálását. Most, íme, van egy új magyar film is, mely ezt használja fel rejtegetett mondanivalójához.

De nézzük meg tüzetesebben, mit is művelnek Madarászék a *Hurokban*. A színészek gyors beszéde már eleve ad egy lüktető izgalmi állapotot és egy tempósabb jelleget a filmnek. Az alkotók azt sem felejtik el, hogy a rögzítés évtizedeit éljük, szóval előkerül benne a kamera, a videó, az üzenetrögzítő és az ipari kamera is, ami a narratíva szempontjából korántsem lényegtelen. Érdekes viszont, hogy a mobiltelefonok kimeradnak a történetből. A tereken átívelő mozgás közbeni kapcsolattartást egyidejűsítő, internettel is felszerelt okostelefonok tehát nem jönnek szóba ebben a kitalált világban. Mint ahogy az sem nyújt feltétlenül megfelelő kiindulási pontot a történet összerakásához, hogy néhány időmérő eszköz megjelenik egy-egy vágóképen, mert a ravaszdi filmkészítők nem állták meg, hogy ezekkel a bevágásokkal olykor csapdába csalják az

időrendi megoldásban hívó szemfüles nyomozó típusú nézőket.

Van úgy, hogy ez egyszerű figyelemelterelés, vagy ha úgy tetszik, a nézőben előbb-utóbb feleslegessé váló, válasz nélkül maradt kérdés. Akárcsak az, hogy mit is szeretnének a filmesek a sakktábla szimbolikájával üzeni, ha csak azt nem, hogy nagy hatással volt rájuk Bergman és a halál. A történet térbeli elhelyezéséből kiemelendő, hogy bár ugyanazokat a köröket futjuk, lakás, kórház, autómosó, más-más kameraállásokból véve, mégis van a film díszletében egy olyan Bermuda-háromszög, ahol a film szereplőinek identitását elveszítjük, majd új formájában ismét megtaláljuk. Viszont az végig érezhető, hogy a film készítői nem akarták profán módon egy egyszerű skizoid osztódáson alapuló sztorival a szemünket kiszúrni. Bár tény, hogy van néhány snitt, amit, úgy fest, Nagy András operatőr nem bírt kihagyni, mint a tócsák tükrében felvett főhős, vagy az üvegtéglák torzítása mögött szétmálló arc játéka. De ez az alkotás akkor is bonyolultabb ennél.

Az efféle filmek szerelmesei egyebek mellett ezért is szeretik az ilyen típusú feladványokat, mert szeretnek a kákán is csomót találni. Azaz nem restek az ilyen sztorikban logikai hibák után szimatolni. Példának okáért napokig eltöprengeni azon, hogy miként is van összekötve a kamera és a videó, és ez milyen összefüggéseket mutat a csévéléssel mondjuk. De persze van, aki heideggeri tézisekkel hozakodik elő, mint ahogy olyan is, aki lebuktatni véli a történetet azzal, hogy kétszer két pár tornacipőt nem ugyanúgy kent össze kosszal a kellékes vagy az öltöztető.

Madarász Isti filmje igazi szerzői film, hiszen Madarász nem csupán rendezője a filmnek, hanem forgatókönyvírója is egyben. Azt azért nem tudja véka alá rejteni, amit a nagyok, hogy honnan és milyen hatások érték, mikből is lopja össze filmjeit, és mit adott bele ő maga. Nem akarok

nagyon belemenni abba, hogy rég láttam spagettiwesternt és Hamupipőke-történetet is ilyen direkt hebegurgya módon visszaköhögni, mint ahogy azt is nehezen emészttem meg, ha valóban azt a következtetést szeretné levonatni a szerző, hogy a jó én győzedelmeskedése a rossz fölött csak a téren és időn túli szerelem tavában való fürdőzés után lehetséges. Mert az már tényleg túlnyúlna az esztétikai kutakodás terepéül szolgáló komfortzónámon.

A színészek, meg kell hagyni, egész jók. A főszereplő Száraz Dénes megfelelően viaskodik önmagával, és Martinovics Dorina sem játssza egyáltalán túl az ex-drogos, de azóta jó útra tért várandós barátnőt egyik fordulatban sem. Anger Zsolt gengszterkedése pedig a tőle várt módon hiteles. Hegedűs D. Géza az apa és orvos szerepében pedig szintén a helyén van, de tőle is megszoktuk már a profizmust. Egy rövid mondattal kifejezve, a színészek nem múlt, sőt.

Mindenesetre Madarász filmje gyermekbetegségei ellenére is nézhető, bár Möbius-szalag ide vagy oda, azért nem állítanám végtelenített lejátszásra a „videót”, de bele se pörgetnék, minek?

BERETVÁS GÁBOR